

ASDER/ASSAM KAYSERİ Ekim ayı semineri

İslam fıkhında kişiler arasında ve kişilerle
yönetim arasında adaleti sağlamada
uygulanacak hükümler, suç sayılan fiiller ve
uygulanacak cezalar
(27 Ekim 2014)

Furkan Yılmaz Altunöz

- ❧ 1961 yılında Malatya'da doğdu.
- ❧ İlk ve lise öğrenimini Malatya'da tamamladı.
- ❧ Anadolu Üniversitesi İktisat Fakültesi Kamu Yönetimi'ni ve İlahiyat (ön Lisans) bitirdi
- ❧ Arapça, Osmanlıca ve İngilizce dersler aldı. Çok sayıda makale yazdı ve konferans verdi. Ayrıca çalışma hayatı üzerine seminer ve konferanslar gerçekleştirdi.
- ❧ Türkiye Yazarlar Birliği, İLESAM ve ASDER/ASSAM üyesi olan Furkan Yılmaz Altunöz, çeşitli süreli yayınlarda Şiir, Hikâye ve Makaleler yazdı. Mirac Dergisi'nin Genel Yayın Yönetmenliğini yaptı. Halen Kayseri'de faaliyetlerini sürdüren Mirac Kültür Merkezi ve Çorakçı Vakfı onursal başkanı olarak çalışmalarını sürdürmektedir.
- ❧ **Yayınlanan Kitapları:**
- ❧ Çocuğunun Adını Mirac Koyan Anne (Hikâye), Vahyin Aydınlığında Tavsiyeler, 23 Hadis (Hadis), İmtihanın Adı Yusuf İle Züleyha (Deneme), Hepimiz Söz Vermiştik (Akaid-Sosyoloji).

İSLAM'DA HAK VE CEZA KAVRAMI

- ☞ Hukuk hakkın çoğuludur. Hak Allah'ın ismidir. **Hukuk**; eşyanın olması gereken yere konulmasıdır. Hukuk bilgi, adalet ise onun mücessem hale gelmesidir. Zulmün zıddı olarak yer alır.
- ☞ **Ceza**, lügatte iyilik veya kötülük karşılığında verilen ivaz ve mükafat, ecir anlamına gelmektedir. Ceza kelimesi, hem mükafatlandırmak hem de müeyyide uygulamak anlamında kullanılmaktadır.
- ☞ İslam hukukunda bir terim olarak ceza, **Şari'in (Allah ve Resulü) emir ve yasaklarına uymama sonucu**, toplumun menfaati için kişiye uygulanması öngörülen, kararlaştırılmış bir müeyyide/ yaptırım şeklinde tarif edilmiştir.

İSLAM BİR VİCDAN DİNİ MİDİR?

- ❧ **İslam;** Budizm, Hinduizm, Konfüçyüs vb. dini anlayışlar gibi sadece Moral ve Vicdani değerlerden müteşekkil değildir.
- ❧ **İslam;** ahlak, ibadet, muamelat ve ukubat ile ilgili olarak **İnsan-Allah**, **İnsan-İnsan** ve **İnsan-Çevre** ilişkilerini belirleyen kaide, kural ve yasalar bütünüdür.

KANUNLARA İHTİYAÇ VAR MIDIR?

- Pratik ve tarihi tecrübe ile sabittir ki, insan sosyal bir varlıktır ve sosyal hayat yasalara ihtiyaç duymaktadır. Yasa/kanun zorunluluktur.
- Devleti ve sosyal düzeni ceza müeyyidesine başvurmadan korumanın mümkün olmadığı konusunda bütün hukukçular görüş birliğinde olduğu gibi, ceza müeyyidesinin zorunluluğu ve gereği hususunda bir ihtilaf ve tartışma da söz konusu değildir.**

YASALARIN KAYNAĞI

- Yargı, yasama ve yürütmenin yetkilerini kutsal kitaplar ve peygamberlerden aldığı yasa kaynağı olarak; İslam.
- Diğerleri ise demokrasilerde halk!?, sosyalizm/komünizm de parti/polit büro, faşizm de şef/diktatör, krallıklarda krallar..

İSLAM HUKUKUNUN ÖZELLİKLERİ

- ❧ İSLAM HUKUKUNDA ŞARİ/KANUN KOYUCU ALLAH VE PEYGAMBERDİR. YANİ YASAMA VE YARGI ALLAH'A AİTTİR.
- ❧ İSLAM HUKUKUNUN KAYNAKLARI EDİLLE-İ ŞERİYE DÖRTTÜR.(Kur'an, Sünnet, İcma, Kıyas)
- ❧ İSLAM; AHLAK, AKAİD, HUKUK VE MUAMELAT İLE İLGİLİ HÜKÜMLER KOYMUŞTUR.
- ❧ İSLAMIN BEŞ HEDEFİ: AKIL / CAN / DİN / MAL / NESİL EMNİYETİ GERÇEKLEŞTİRMEKTİR.

İSLAM HUKUKUNUN ÖZELLİKLERİ

- ❧ İSLAMDA CEZA YAŞATMAYI HEDEFLER; ŞÜPHE HADD DÜŞÜRÜR, CİZYE, KISAS VE DİYET ÖRNEKLERİ...
- ❧ MÜSLÜMANLARIN KUR'AN VE SÜNNET EŞLİĞİNDE BİR HAYAT TASAVVURLARI ŞARTTIR; (NİSA 59 / MAİDE 44)
- ❧ KANUN KOYMAK ÇERÇEVESİNDE TAĞUT KAVRAMI (Tağut-Tuğyan; isyan etmek. Allah'ın (cc) indirdiği hükümlere mukabil olmak ve onların yerine geçmek üzere hükümler icat eden her varlık tağuttur.)

CEZA ÇEŞİTLERİ

- ❧ **A. Konulmuş Olan Hükmün Uygulanmasının mecburiliği Bakımından Cezalar.**
- ❧ a. **Miktarları belirtilmiş olan cezalar (Hadd Cezaları)** Şari'in tayin ettiği ve miktarını belirttiği cezalardır. Hakimin bu cezaları hiç eksiltmeden ve arttırmadan aynen uygulaması gerektiği gibi, bu cezaları her hangi bir şekilde diğer cezalarla değiştirmeye de yetkisi yoktur. Bu çeşit cezaları düşürmeye ve affetmeye devlet başkanı da yetkili değildir.
- ❧ b. **Miktarları belirtilmemiş olan cezalar (Ta'zir Cezaları)** Bu çeşit cezaların çeşidini ve miktarını tayin ve tespiti hakim yetkili kılınmıştır. Hakim, suçlunun durumuna ve işlediği suça göre bir ceza tayin eder.

CEZA ÇEŞİTLERİ

- ❧ **B. Uygulanacakları Yer Bakımından Cezalar**
- ❧ a. **Bedeni Cezalar.** İnsanın bedenine uygulanan cezalardır. Öldürme, değnek vurma (celd) ve hapis gibi.
- ❧ b. **Nefsi Cezalar.** İnsanın bedenine uygulanmayan, kişinin şahsiyetine yönelik olan cezalardır. Nasihah etme, azarlama ve tehdit gibi.
- ❧ c. **Mali Cezalar.** Kişinin malvarlığına yönelik olan cezalardır. Diyet, para cezası gibi.

HADD KAVRAMI

تِلْكَ **حُدُودُ اللَّهِ** وَمَنْ يُطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ
وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَتَعَدَّ **حُدُودَهُ** يُدْخِلْهُ نَارًا خَالِدًا فِيهَا وَلَهُ عَذَابٌ مُهِينٌ

(BUNLAR ALLAH'IN SINIRLARIDIR...ONUN SINIRLARINI AŞARSA) Nisa 13-14

Hadd Nedir;

- Hadd'in lügat anlamı, menetmek, yasaklamak demektir. İnsanları girmekten menettiği için kapıcıya da "haddild" denir. Bir şeyin mahiyetini açıklayan şeye de "hadd" denir. Çünkü o şeyin mahiyetini ilgilendirmeyen şeylerin tarife girmesine engel olur.
- Hadd'in ıstılahtaki anlamı ise, ceza müeyyidesinin uygulanmasını gerektiren çirkin fiilleri işlemekten İnsanları alıkoymak için Allah'ın hakkı olarak O'nu ta'zimen ve emrine uyararak farz kılınan belli cezalar demektir. Hadd, çeşitli suçlara karşı nass ile (Kitab ve Sünnet) konulmuş, mahiyetleri ve miktarları belirtilmiş olan ceza şeklinde tarif edilir.

TAZİR KAVRAMI

- ❧ Ta'zirin lügat manası, menetmek, reddetmek, mecbur etmek, hakaret etmek ve te'dip etmek demektir.
- ❧ İstılahtaki manası ise, hakkında ayet ve hadislerle belli bir ceza, şer'i bir hadd bulunmayan cürümlerden dolayı kişiye tatbik edilecek te'dip ve ceza demektir.
- ❧ **«Resulullah töhmetten dolayı hapsetti» (Tirmizi)**

HADD CEZASINI GEREKTİREN SUÇLAR

Hadd cezasını gerektiren suçlar, Şari' (ALLAH (CC) / RASULU) tarafından tayin edilmiştir:

- ❧ a. Zina suçu
- ❧ b. Kazf suçu (İffetli bir kadına zina İsnadında bulunmak)
- ❧ c. Şürb suçu (Şarap içmek)
- ❧ d. Sirkat suçu (Hırsızlık)
- ❧ e. Hırabe suçu (Yol kesicilik)
- ❧ f. Ridde suçu (İslam dininden çıkmak)
- ❧ g. Bağy suçu (Sebepsiz yere devlet başkanına isyan etmek)

KISAS VE DİYETİ GEREKTİREN SUÇLAR

وَلَكُمْ فِي الْقِصَاصِ حَيَاةٌ يَا أُولِي الْأَلْبَابِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ

- Ancak bunlar, hadd cezasını gerektiren suçlarda olduğu gibi, Allah'ın hakkı olmayıp fertlerin hakkıdır. Bu cezalar da, hadd cezalarında olduğu gibi, azaltılamadıkları gibi çoğaltılamazlar da. Fertlere ait haklardan olmaları sebebiyle suç mağduru isterse suçluyu affedebilir. Onun bu affı, affedilen kişiye uygulanacak olan cezayı düşürür.

Kıyas ve diyeti gerektiren suçlar şunlardır:

- a. Amden katl:** Bir kimseyi haksız yere yaralayıcı bir aletle veya onun hükmünde olan bir şeyle kasden öldürmektir.
- b. Şibhi amd ile katl:** Bir kimseyi, yaralayıcı aletlerden sayılmayan bir şey ile haksız yere ve kasden öldürmektir.
- c. Hataen katl:** Bir kimseyi kasıt olmaksızın yanlışlıkla öldürmektir.
- d.** Bir kimseyi öldürmek kasdı olmaksızın isteyerek yaralamak veya dövmek.
- e.** Bir kimseyi öldürmeyi kastetmeksizin yanlışlıkla yaralamak veya dövmek.

TA'ZİR CEZASINI GEREKTİREN SUÇLAR

- ❧ Hadd, Kısas ve Diyet gibi suç ve ceza tanımı yapılmış olanların dışında işlenen suçlar.
- ❧ İslam hukukunda, ta'zir cezaları sınırlandırılmadığı gibi, bunların miktarının ve çeşidinin tayini devlet başkanına ve onun yetkili kıldığı hakimlerin takdirine bırakılmıştır.
- ❧ Ta'zir cezasını gerektiren suçların sayısı, hadd, kısas ve diyet cezasını gerektiren suçlarda olduğu gibi sınırlı değildir. Bu suçları sınırlamak da mümkün değildir.
- ❧ Ta'zir cezası, duruma göre hapis, dayak, tokat, kulak çekme, azarlama veya hakimin surat asarak bakması gibi çeşitli şekillerde olabilmektedir. Dayak atmanın azı üç, en çoğu ise otuz değnektir. Çünkü ta'zir cezalarında asılolan, uygulanacak cezanın hadd cezaları derecesine ulaşmamasıdır. Hadd cezasının en az miktarı ise, kölelere tatbik edilen ceza olup kazf ve içkide kırk değnektir.

HADD CEZALARI

Hadd Cezalarının Miktarı Belli ve Kesindir

- ❧ Hadd cezasını gerektiren suçu işleyen kimseye hadd cezası, Şari'in emrettiği şekilde, çoğaltmadan ve azaltmadan belirtildiği miktarda uygulanır. Çünkü bu cezalar, ya Kur'an'ın bir ayetiyle ya da Hz. Peygamberin bir hadisiyle belirtilmiştir.
- ❧ **Hadd cezasını gerektiren suçlar ve bunlara uygulanacak cezalar şunlardır:**
 1. *Hırsızlık*
- ❧ Kur'an'da hırsızlık yapanlar için şu hüküm yer almaktadır: "**Erkek hırsızla kadın hırsızın, yaptıklarına karşılık ve Allah'tan bir azap olmak üzere, (sağ) ellerini kesin, Allah, mutlak galiptir, yegane hüküm ve hikmet sahibidir**« (Maide/38)
- ❧ Hırsızlığın cezası, bu suçu ilk defa işleyen kimse için sağ elinin bilekten kesilmesidir. İkinci defa hırsızlık yapan kimsenin sol ayağı topuktan kesilir. Yine hırsızlık yaparsa, Hanefilere göre, istihsanen artık kesme fiiline devam edilmez.

HADD CEZALARI

2. Zina işlemek

- ☞ Zina fiilini işleyen kimseler için Allah: "(Bekar olup da) **zina eden kadınla zina eden erkeğin her birine yüz değnek vurun**: Allah'a ve ahiret gününe inanıyorsanız, bunlara, **Allah'ın dini hususunda (emirlerini yerine getirmekte) merhametiniz tutmasın**. Mü'minlerden bir topluluk da, bunların eza tatbikinde şahit olsun. (hazır bulunsun ki, artık böyle bir fenalık işlenmesin)» (Nur /2)
- ☞ Ayetteki hüküm, birbiriyle zina eden bekâr erkek ve kadın hakkındadır. Birbirleriyle **zina eden evli erkek ve kadın** hakkında ise Hz. Peygamber şöyle buyurmaktadır: "Benden öğrenin, benden öğrenin. Gerçekten Allah kadınlara bir çıkar yol halk etti. Bekârla bekar (zina ederse), yüz celde ve bir sene sürgün, **evli ile evliye yüz celde ve recm var**".(Buhari/Müslim)

☞ 3. Şarap İçme ve Sarhoşluk

Katade'den de Hz. Peygamber'in ayakkabı ve hurma dalı ile kırk defa vurduğuna dair bir rivayet vardır. Başka bir rivayette ise, Hz. Peygamber'in iki hurma dalı ile kırk kadar vurduğu belirtilmektedir. Buna göre **şarap içme ve sarhoşluğun cezası, hür kimseler için seksen değnek, köleler için ise, kırk değnektir**. (Buhari / Hudud)

HADD CEZALARI

4. Kazf (iftira)

Kazf, lügatte atmak anlamına gelmektedir. İstilahta ise, ayıplamak ve şetm maksadıyla **bir kimseye zina isnad etmek** anlamında kullanılmaktadır. Bir kimseye zina isnad ederek iftira da bulunmanın cezası, Kur'an'da belirtilmiştir: "**İffetli Müslüman kadınlara zina iftira edenler, sonra (bunu ispat için) dört şahit getirmeyenler (var ya) işte bunlara seksen değnek vurun.** (Hiçbir şey hakkında) bunların şahitliklerini ebediyen kabul etmeyin Bunlar asıl fasıklardır" (Nur / 4)

5. irtidat (islam Dininden Çıkma)

İslam dininden çıkan kimse için Hz. Peygamber, "**Dinini değiştiren kimseyi öldürünüz**". (Buhârî, Cihâd, 149) "Allah'tan başka ilah olmadığını ve benim O'nun elçisi olduğumu kabul eden kimsenin kanı helal olmaz. Ancak şu üç kişi müstesnadır: Zina eden evli kimse, bir kimseyi haksız yere öldüren kimse, **dinini terk ederek cemaatten ayrılan kimse**".

HADD CEZALARI

6. Isyan Etme (Bağy)

- ☞ "Siz bâğîlik eden taife ile çarpışın... " (Hucurât/9) Haksız yere devlet başkanına karşı gelmek ve isyan etmek de İslam hukukunda yasaklanmıştır. İsyân fiilinin cezası ölüm olup isyan eden kimselerin malları müsadere edilir.

7. Yol Kesme (Hırabe)

- ☞ Kur'an'da Allah: "Âllah ve Rasûlüne karşı savaşan ve yeryüzünde fesat çıkarmaya çalışanların cezası ancak, öldürülmeleri veya asılmaları yahut ayak ve ellerinin çaprazlama kesilmesi, ya da yeryüzünde başka bir yere sürgün edilmeleridir. Bu, dünyada onlar için bir zillettir. Âhirette ise onlar için büyük bir azap vardır. Ancak kendilerini yakalamanızdan önce tevbe edenler olursa; bilin ki Allah çok bağışlayan ve çok merhamet edendir" (Mâide /33, 34)

İSLAMIN BEŞ HEDEFİ

❧ İSLAMIN BEŞ HEDEFİ:

❧ AKIL

❧ CAN

❧ DİN

❧ MAL

❧ NESİL

❧ EMNİYETİ GERÇEKLEŞTİRMEKTİR.

HIRSIZLIK CEZA ÖRNEĞİ

وَالسَّارِقُ وَالسَّارِقَةُ فَاقْطَعُوا أَيْدِيَهُمَا جَزَاءُ بِمَا كَسَبَا نَكَالًا مِّنَ اللَّهِ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ
(maide/38)

Hırsızlık eden erkek ve kadının, yaptıklarına karşılık bir ceza ve Allah'tan bir ibret olmak üzere **ellerini kesin**. Allah izzet ve hikmet sahibidir.

"Yeryüzünde **Allah'ın bir hükmünün uygulanması** insanlar için **kırk gün yağmur yağmasından** daha hayırlı ve faydalıdır."
(Müsned: 8858)

"Üç kişiden kalem kaldırılmıştır; erginlik çağına kadar çocuktan, iyileşinceye kadar akıl hastasından ve uyanıncaya kadar uyuyandan" (Buharî, Hudud)

HIRSIZLIK / السَّارِق / STOLEN

HIRSIZLIK
YAPAN
KİMSENİN

ELİ KESİLMELİ Mİ!?

HIRSIZLIK CEZA ÖRNEĞİ

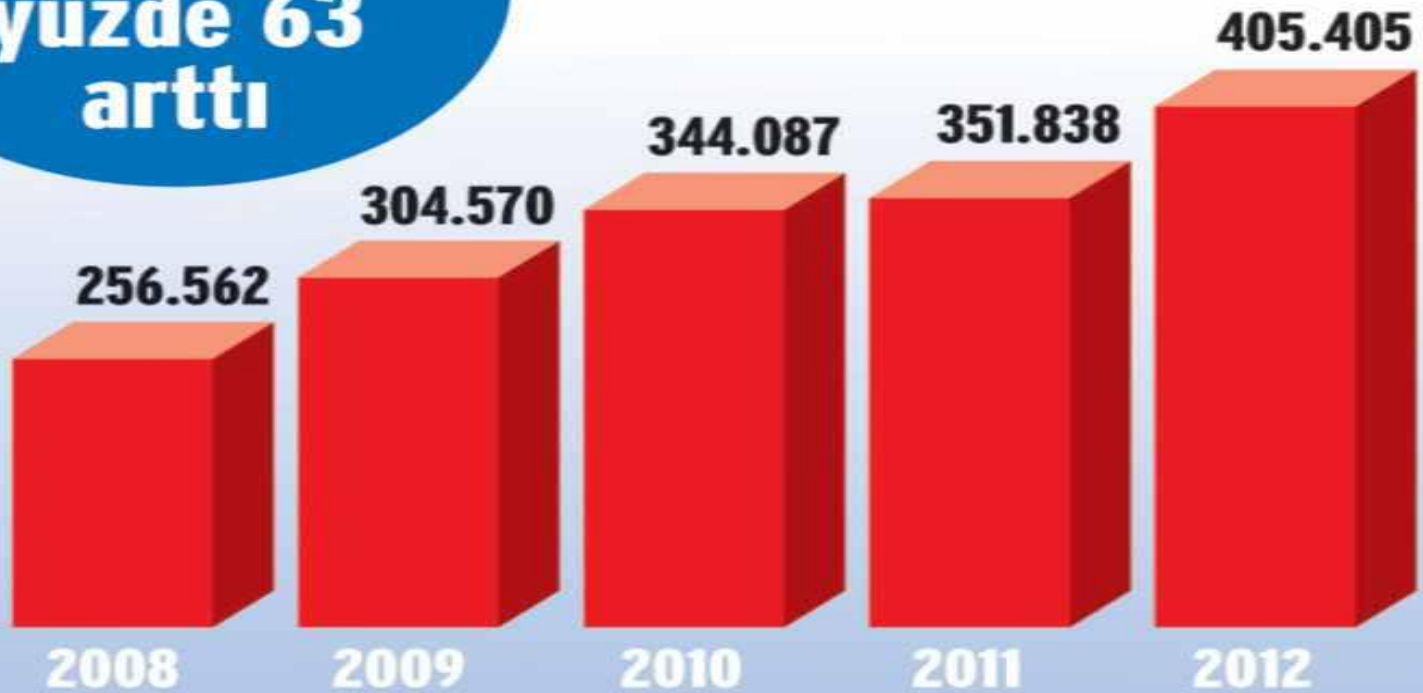
Çalınan Malla İlgili Şartlar:

- 1) Malın mütekavvim(değerli) olması.
- 2) **Malın nisap miktarında olması.** Hanefilere göre, hırsızlık nisabı bir dînâr (yaklaşık 4 gr. altın para) veya on dirhem (toplam 28 gr. gümüş para) yahut bu ikisine denk kıymetteki mal veya paradır.
- 3) Çalınan şeyin koruma (hırz) altında olması.
- 4) **Çalınan malın biriktirmeye elverişli olması, çabuk bozulacak şeylerden olmaması.**
- 5) Çalınan malın, aslı itibariyle mubah olmaması.
- 6) **Çalınan malda, hırsızın alma hakkının bulunmaması gerekir.**
- 7) Hırsız için çalınan malda, bir mülk, mülk te'vili veya mülk şüphesinin bulunması. Bu prensip gereğince hırsız, âriyet verdiği, rehnettiği veya kiraya verdiği şeyi çalmakla el kesme cezası uygulanmaz
- 8) **Hırsızın, koruma altındaki yere girmek için izinli sayılmaması gerekir.**
- 9) Açlık olmaması. (Hz. Ömer ve Müzeyne kabilesi/Hatib İbn Belta kölesi)

HIRSIZLIK CEZA ÖRNEĞİ

Hırsızlık
4 yılda
yüzde 63
arttı

HIRSIZLIK CEZA ÖRNEĞİ

Kamu alanlarında 3715 hırsızlık yaşandı

Evde hırsızlık	113 bin 457
İşyerinde hırsızlık	36 bin 497
Oto hırsızlığı	8941
Otodan hırsızlık	43 bin 210
Kamu alanlarında hırsızlık	3715
Diğer hırsızlıklar	17 bin 686
Hırsızlığa teşebbüs	6844

HIRSIZLIK CEZA ÖRNEĞİ

ÜLKE BAZINDA YILLIK HIRSIZLIK ORANI

- Belçika : 1.071.492/ Günlük; 2935
- ABD: 2.151.875 / Günlük; 5895
- Almanya : 1.055.812 / Günlük; 2892
- Türkiye : 405.000 / Günlük; 1109
- Arabistan : 14 / Günlük; 0.038356

HIRSIZLIĞIN SONUÇLARI

- ❧ **Cinayetle sonuçlanması**
- ❧ Tecavüzle sonuçlanması
- ❧ Aile içi ilişkileri etkilemesi
- ❧ **Yaralama ile sonuçlanması**
- ❧ Psikolojik/Depresyon hastalıkla sonuçlanması
- ❧ **Maddi değer kaybı ile sonuçlanması**
- ❧ Güven/Emniyetin yok olması sonuçlanması
- ❧ **Alın terinin hiçliğine sonuçlanması**

EMNİYETİ SAĞLAMAK, DÜZENİ KORUMAK, AHLAKI MUHAFAZA

«Yemesi, içmesi, giyinmesi, yorgunluğunu gidereceği, huzur ve istirahate ereceği bir yuvaya sahip olması, her insanın hakkıdır.»

İşte hırsızlık buna müdahaledir.

TEŞEKKÜR EDERİM

Mrkz : Yakuplu Mah
Hürriyet Bulvarı No:155
Newport Sitesi 1. Blok
Kat:7 Daire:55 Beylikdüzü
İstanbul

Tel: +90 212 855 19 75

www.assam.org.tr

info@assam.org.tr

ASSAM

Adaleti Savunanlar Stratejik Araştırmalar Merkezi

